

Τι φανερώνουν οι λέξεις που συμπληρώσατε;

Οι άκλιτες λέξεις που προσδιορίζουν κυρίως τα ρήματα και φανερώνουν **τόπο, χρόνο, τρόπο, ποσό**, κ.ά. λέγονται **επιρρήματα**.

Τα επιρρήματα που μας φανερώνουν χρόνο λέγονται **χρονικά** και απαντούν στην ερώτηση: **πότε;**

Πότε;

τώρα, πριν, χτες, αύριο, πέρσι, φέτος, κάποτε, αρχικά, μετά, κατόπιν, ύστερα, τέλος, ποτέ, κάπου κάπου, κ.ά.

Η Ηλέκτρα παρακολούθησε το θεατρικό έργο του Τζιάνι Ροντάρι «**Μία ιστορία με ιστορίες**», διασκευασμένο από την Ξένια Καλογεροπούλου.

Διαβάστε ένα απόσπασμα από όσα έγραψε στο ημερολόγιό της και υπογραμμίστε τα επιρρήματα που φανερώνουν χρόνο.

Χτες το απόγευμα πήγαμε στο θέατρο «Μικρή Πόρτα» για να παρακολουθήσουμε το έργο: «Μία ιστορία με ιστορίες».

Ευτυχώς φτάσαμε στο θέατρο, πριν αρχίσει η παράσταση. Ποτέ δεν είχαμε φτάσει στην ώρα μας. Γι' αυτό κι όταν καθίσαμε στις θέσεις μας, ήμουν πολύ ευχαριστημένη. Κάπου κάπου έρχινα κλεφτές ματιές στους θεατές μήπως ανακαλύψω κάποια φίλη μου.

Ξαφνικά η αίθουσα σκοτείνιασε και αμέσως μετά φωτίστηκε μόνο η σκηνή, η οποία περιστρεφόταν! Πάνω της βρίσκονταν πέντε μεγάλα, πολύ μεγάλα, λευκά αυγά.

Ύστερα από λίγο άρχισαν να σκάνε ένα ένα. Αρχικά εμφανίστηκε ο λαίμαργος Πουλτσινέλα! Μετά ο «στρογγυλός» Μπαλαντσόνε. Κατόπιν η χαριτωμένη Κολομπίνα. Και τέλος ο αστείος Αρλεκίνος.

Το πέμπτο αυγό όμως δεν θα σκάσει ποτέ. Γιατί άραγε; Μα επειδή έκρυβε τον «Άνθρωπο που δεν Υπάρχει»...

εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, 03/02/1999

Όρνιθες

* (ε)κατοστάρικο: κέρμα ή χαρτονόμισμα αξίας 100 δραχμών. Η δραχμή ήταν το νόμισμα του ελληνικού κράτους ως το 2001.

Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη σε κόμικ, Όρνιθες, διασκευή-κείμενα: Τ. Αποστολίδης, σκίτσα Γ. Ακοκαλίδης, εκδ. γράμματα, Αθήνα, 1999.

1. Ο Ρωμαίος τώρα πια δεν ξεφυλλίζει μόνο τα βιβλία για το θέατρο. Έχει μάθει να διαβάσει! Μια μέρα βρήκε ένα κόμικ. Το διάβασε αλλά είχε μερικές απορίες. Βοηθήστε τον να τις λύσει.

- ▶ Από πού πήρε το όνομά του το θέατρο *Διονύσια*;
- ▶ Τι ήταν υποχρεωτικό να κάνει κάποιος που ήθελε να δει τη θεατρική παράσταση;
- ▶ Τι μπορούσε να αγοράσει κάποιος στην είσοδο του θεάτρου;
- ▶ Γιατί διαμαρτύρονταν οι θεατές;
- ▶ Ποιοι νομίζετε ότι ήταν οι επίσημοι;
- ▶ Ο Ρωμαίος βρήκε στο κόμικ κάποια πράγματα περίεργα που τον έκαναν να γελάσει. Ποια νομίζετε ότι είναι αυτά;

2. Η παράσταση αρχίζει αλλά οι θεατές συνεχίζουν να μιλούν και να παραπονιούνται.

Μαντέψτε τι λένε και συμπληρώστε στην τελευταία εικόνα τα κενά συννεφάκια.

3. Η Καλλιόπη και η μεγαλύτερη αδερφή της η Παυλίνα πήγαν για πρώτη φορά μόνες τους στο θέατρο. Φτάνοντας, όμως, εκεί τις περίμενε μια δυσάρεστη έκπληξη! Όταν επέστρεψαν στο σπίτι τους, η Καλλιόπη το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να διηγηθεί στον πατέρα της το περιστατικό:

- Τα ειειτήριά εας, παρακαλώ! μάς είπε ο κύριος που έλεγε τα ειειτήρια στην είσοδο του θεάτρου.
- Ορίστε, του είπα και του έδωσα το δικό μου.
- Δεν μπορώ να βρω πουθενά το δικό μου, είπε τότε η Παυλίνα, ψάχνοντας απελπισμένα μέσα στην τσάντα της. Μάλλον το ξέχασα στο σπίτι.
- Τώρα, τι μπορούμε να κάνουμε; ρώτησα τον κύριο.
- Λυπάμαι αλλά δε γίνεται να περάσει κάποιος χωρίς ειειτήριο, μας απάντησε αυτός.
- Μην ανησυχείς, είπε η Παυλίνα, ευτυχώς τα χρήματα που έχω μαζί μου φτάνουν για να αγοράσουμε ένα ακόμα ειειτήριο.

- Η Καλλιόπη διηγήθηκε το ίδιο περιστατικό και στη μητέρα της αλλά με διαφορετικό τρόπο.

«Στην είσοδο του θεάτρου, ο κύριος που έλεγε τα ειειτήρια μάς ζήτησε τα ειειτήριά μας. Εγώ του έδωσα το δικό μου αλλά η Παυλίνα δεν έβρισκε το δικό της, γιατί μάλλον το είχε ξεχάσει στο σπίτι. Τότε εγώ ρώτησα τον κύριο τι θα μπορούσαμε να κάνουμε. Αυτός μας είπε πως λυπόταν αλλά δεν μπορούσε να περάσει κανείς χωρίς ειειτήριο. Η Παυλίνα τότε μου είπε να μην ανησυχώ γιατί τα χρήματα που είχε μαζί της έφταναν να αγοράσει ένα ακόμα ειειτήριο».

- Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν οι διηγήσεις της Καλλιόπης;
- Στη διήγηση της Καλλιόπης στη μητέρα της χρωματίστε με μπλε τα λόγια του κυρίου, με κόκκινο τα λόγια της Παυλίνας και με πορτοκαλί τα λόγια της Καλλιόπης.

- Βρείτε στη διήγηση της Καλλιόπης στον πατέρα της τα κομμάτια του κειμένου που έχετε χρωματίσει στη διήγηση της Καλλιόπης στη μητέρα της. Τι παρατηρείτε;

Στον **ευθύ λόγο** ακούμε ή διαβάζουμε τα λόγια κάποιου, όπως ακριβώς τα είπε.

Στον **πλάγιο λόγο** ακούμε ή διαβάζουμε τα λόγια κάποιου, όχι ακριβώς όπως τα είπε αλλά όπως μας τα μεταφέρει ένα άλλο πρόσωπο.

- Ποια από τις διηγήσεις της Καλλιόπης ήταν σε ευθύ και ποια σε πλάγιο λόγο;

4. Δυο φίλες, η Μαρία και η Ελένη, συζητούν πότε μπορούν να πάνε στο θέατρο.

- Πάμε στο θέατρο το Σάββατο το απόγευμα; ρώτησε η Μαρία.
- Όχι, δεν μπορούμε να πάμε, γιατί έχω πολύ διάβασμα, απάντησε η Ελένη.
- Την Κυριακή θα μπορέσεις;
- Δεν μπορώ να σου απαντήσω τώρα αλλά θα σου τηλεφωνήσω το απόγευμα.

Γράψτε το διάλογο των παιδιών με διαφορετικό τρόπο ξεκινώντας έτσι:

Η Μαρία ρώτησε την .....

.....

.....

.....

5. Βρείτε στην εικονογραφημένη ιστορία που διαβάσατε λέξεις που έχουν σχέση με το θέατρο και γράψτε τες εδώ. Μπορείτε να συμβουλευτείτε το λεξικό σας, αν δυσκολεύεστε να καταλάβετε τη σημασία κάποιας λέξης.

.....

.....

.....

6. Ένας θεατής διαμαρτυρήθηκε για το πρόγραμμα. Βρείτε τα λόγια του μέσα στο κόμικ, γράψτε τα με μικρά γράμματα βάζοντας τόνους, όπου χρειάζεται.

.....

.....

Πρώτη φορά στο θέατρο

Η Ελευθερία, ένα δεκάχρονο κορίτσι, ζει με τους γονείς της και τα δίδυμα αδέρφια της στο Μαρούσι. Το τελευταίο καλοκαίρι πριν από τον πόλεμο του 1940, ο κύριος Μαρσέλ με τον ανιψιό του τον Μπενουά ήρθαν να μείνουν στο πάνω πάτωμα του σπιτιού τους. Τα παιδιά έγιναν ακχώριστοι φίλοι. Σ' αυτή την ιστορία, ο κύριος Μαρσέλ, η Ελευθερία και ο Μπενουά πηγαίνουν στο θέατρο.

Δεν έσκαγα για το φουστάνι μου, γιατί δε σκεφτόμουνα τίποτ' άλλο από το θέατρο. Όταν όμως κατέβηκαν ο κύριος Μαρσέλ με τον Μπενουά για να με πάρουν και τους είδα ντυμένους και τους δυο με μπλε σακάκια και παπιγιόν -μάλιστα, φορούσε κι ο Μπενουά παπιγιόν! -, ένιωσα πολύ άσχημα μέσα στο άσπρο μου φουστανάκι με το σημάδι στο στρίφωμα.

Τα δίδυμα βάλανε τα γέλια όταν είδαν τον Μπενουά με παπιγιόν.

— Βρε Μπενουδάκο, σαν τζιτζιφιόγκος μοιάζεις.

— Τι θα πει τζιτζιφιόγκος; με ρώτησε ο Μπενουά.

— Πολύ κομψός, απάντησα κι έριξα μια κακιά ματιά στ' αδέρφια μου.

Πήραμε το τρένο και μετά ένα τραμ για να φτάσουμε στο θέατρο. Στη διαδρομή, ο κύριος Μαρσέλ μας εξηγούσε ότι θα πάμε στο Ηρώδειο και θα δούμε την Αντιγόνη. Όχι, δεν ήταν η Αντιγόνη του Ηρώδη. Ηρώδειο λεγότανε το θέατρο που πηγαίναμε. Την Αντιγόνη την έγραψε ο αρχαίος Σοφοκλής.

Ο κύριος Μαρσέλ έδειξε τις προσκλήσεις στον κύριο που στεκόταν στην είσοδο και, δεν κατάλαβα γιατί, του είπα πως είμαστε Γάλλοι. Όταν αργότερα τον ρώτησα γιατί το είπε, μου απάντησε πως φοβήθηκε μήπως δεν άφηναν εμένα και τον Μπενουά να περάσουμε, επειδή ήμαστε παιδιά. Όταν είχαμε πια καθίσει στις θέσεις μας πρόσεξα πως σ' όλο το θέατρο δεν υπήρχε κανένα άλλο παιδί εκτός από μας.

Είχαμε φτάσει αρκετά νωρίς και το θέατρο ήταν σχεδόν άδειο. Φανταζόμουν πως θα είχε ψάθινες καρέκλες, όπως η «Τιάνια» του Μαρουσιού. Μα αυτό είχε μαρμάρινα καθίσματα ως επάνω επάνω. Στην πρώτη σειρά, τα καθίσματα είχαν πλάτη και μοιάζανε με θρόνο. Μια γυναίκα με μπλε ποδιά πήρε τις προσκλήσεις μας και μας είπε να την ακολουθήσουμε. Αυτή μπροστά κι εμείς ξοπίσω ανεβαίναμε τα μαρμάρινα σκαλοπάτια. Είχαμε ανέβει αρκετά και τότε στάθηκε και μας έδειξε τη σειρά που έπρεπε να καθίσουμε. Φοβήθηκα πως δε θ' ακούγαμε τόσο ψηλά που ήμαστε, ο κύριος Μαρσέλ όμως είπε πως τα παλιά χρόνια ξέρανε και φτιάχνανε τα θέατρα έτσι που ν' ακούνε όλοι όπου κι αν κάθονται.

Σιγά σιγά το θέατρο άρχισε να γεμίζει και τότε χαρήκαμε με τον Μπενουά που καθόμασταν ψηλά, γιατί ήταν πολύ διασκεδαστικό να βλέπουμε τον κόσμο που έμπαινε. Πολλοί περνούσαν μπροστά από την πρώτη σειρά και χαιρετούσαν αυτούς που είχαν καθίσει εκεί. Ο κύριος Μαρσέλ μάς είπε πως αυτοί είναι οι επίσημοι. Σηκωθήκαμε με τον Μπενουά όρθιοι να δούμε πιο καλά τους επισήμους. Μοιάζανε σαν όλο τον κόσμο κι απορούσα πώς τους ξεχώριζαν.

Τα φώτα χαμήλωσαν, έσβησαν κι ακούστηκε ένας ήχος που έμοιαζε με καμπάνα αλλά δεν ήταν καμπάνα. Χτύπησε τρεις φορές.

— Αρχίζει, ψιθύρισε ο κύριος Μαρσέλ.

Άλκη Ζέη, *Η μοβ ομπρέλα*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995 (διασκευή)

1. Υπογραμμίστε τη σωστή απάντηση που είναι μία κάθε φορά.

α. Η Ελευθερία ένωσε άσχημα, γιατί...

1. άργησε να ετοιμαστεί για το θέατρο.
2. το στρίφωμα του φορέματός της ήταν ξηλωμένο.
3. την κοροΐδευαν τα αδέρφια της για το φόρεμα που φορούσε.
4. ο Μπενουά και ο κύριος Μαρσέλ ήταν καλύτερα ντυμένοι από την ίδια.

β. Για ποιο λόγο η Ελευθερία «έριξε μια κακιά ματιά στ' αδέρφια της»; Γιατί...

1. είπαν τον Μπενουά κομψό.
2. δεν ήταν κομψά ντυμένα.
3. ειρωνεύτηκαν τον Μπενουά για το πολύ επίσημο ντύσιμό του.
4. ειρωνεύτηκαν τον Μπενουά για το πρόχειρο ντύσιμό του.

γ. Τι αντίκρισε η Ελευθερία όταν μπήκε στο θέατρο;

1. Ψάθινα καθίσματα ως επάνω.
2. Μαρμάρινα καθίσματα με πλάτη ως επάνω.
3. Μαρμάρινους θρόνους ως επάνω.
4. Μαρμάρινα καθίσματα ως επάνω.

δ. Η Ελευθερία...

1. χάρηκε που κάθισαν τόσο ψηλά και έβλεπαν τον κόσμο που έμπαινε.
2. φοβήθηκε ότι δεν θα έβλεπε τους επισήμους.
3. στενοχωρήθηκε που κάθισαν τόσο ψηλά και δεν άκουγαν.
4. χάρηκε που μπόρεσε να χαιρετήσει τους επισήμους.

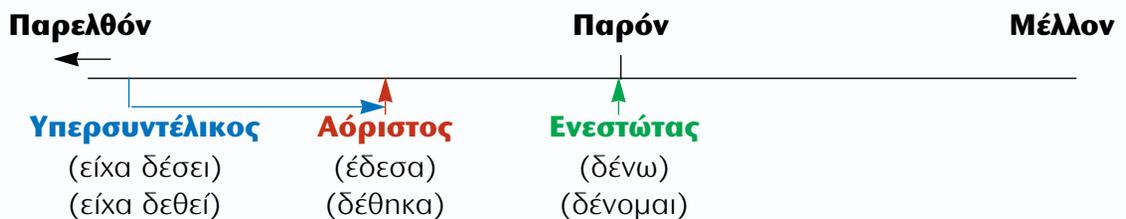
2. Η Ελευθερία μάς διηγείται τι είδαν όταν έφτασαν στο θέατρο.

«**Είχαμε φτάσει** αρκετά νωρίς και βρήκαμε εύκολα τις θέσεις μας. Οι λίγοι θεατές που **είχαν φτάσει** νωρίτερα κάθονταν ήδη στις δικές τους. **Είχαμε φοβηθεί** μήπως αργούσαμε και δεν προλαβαίναμε την παράσταση. Τελικά, η αγωνία μας έγινε χαρά μόλις ξεκίνησε η παράσταση».

Τα χρωματισμένα ρήματα αναφέρονται σε κάτι που άρχισε στο παρελθόν και έχει τελειώσει πριν γίνει κάτι άλλο. Τα ρήματα αυτά λέμε ότι βρίσκονται σε χρόνο **υπερσυντέλικο**.

π.χ.: φτάνω → **είχα** φτάσει
φοβάμαι → **είχα** φοβηθεί

Η γραμμή του χρόνου

Παρατηρήστε πώς κλίνεται ο υπερσυντέλικος της ενεργητικής και παθητικής φωνής στην οριστική έγκλιση:

Υπερσυντέλικος	
Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
είχα δέ σει	είχα δε θεί
είχες δέ σει	είχες δε θεί
είχε δέ σει	είχε δε θεί
είχαμε δέ σει	είχαμε δε θεί
είχατε δέ σει	είχατε δε θεί
είχαν δέ σει	είχαν δε θεί

3. Αν στο παρακάτω κείμενο συμπληρώσετε τα ρήματα που είναι στις παρενθέσεις σε χρόνο **υπερσυντέλικο** θα διαβάσετε τι έγινε όταν τελείωσε η θεατρική παράσταση.

Ο κόσμος ..... (σπκώνομαι) όρθιος και χειροκροτούσε με όλη του τη δύναμη. Οι ηθοποιοί ..... (βγαίνω) όλοι στη σκηνή και χαιρετούσαν τους θεατές. .... (αρχίζω) να κατεβαίνουμε τα σκαλιά, όταν χάσαμε τον κύριο Μαρσέλ. Όταν φτάσαμε στην έξοδο του θεάτρου, περιμέναμε και σε λίγο ήρθε κι αυτός.

— Νομίσαμε ότι ..... (φεύγω) χωρίς εμάς, του είπε ο Μπενουά.

— Κι εγώ σας έχασα, νόμισα ότι ..... (μένω) πίσω για να πάρετε αυτόγραφα από τους ηθοποιούς.

Μέσα στο τρένο, με το οποίο επιστρέψαμε στο σπίτι μας, πήρα το πρόγραμμα που μου ..... (δίνω) ο κύριος Μαρσέλ κι άρχισα να το διαβάζω δυνατά στον Μπενουά.

4. Ο Μπενουά και ο κύριος Μαρσέλ κατάγονται από τη Γαλλία. Στην τάξη σας υπάρχουν μαθητές που κατάγονται από άλλες χώρες; Ζητήστε από αυτούς τους συμμαθητές σας να σας πουν ποιες είναι οι αντίστοιχες λέξεις στη γλώσσα τους.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ			
Ηθοποιός			
Θέατρο			
Παράσταση			
Σκηνοθέτης			
Θεατής			

5. Αντιγράψτε τις τρεις τελευταίες γραμμές του κειμένου για να θυμηθείτε τι ακριβώς έγινε λίγο πριν ξεκινήσει η παράσταση.

.....

.....

.....

Ο Κεραμιδοτρέχαλος

Ο Μπόμπιρας, ένα αγοράκι που ζει σε μια μεγαλούπολη, παίζει μόνος του στο δωμάτιό του με ένα φανταστικό σκύλο, τον Μπόμπο, αφού ο μεγαλύτερός του αδερφός, ο Κίκος δε θέλει να παίζει μαζί του. Η μητέρα του είναι συνέχεια απασχολημένη με τη δουλειά της και ο πατέρας του λείπει διαρκώς από το σπίτι. Μια μέρα από το παράθυρο του δωματίου του μπαίνει ξαφνικά ένα παράξενο ανθρωπάκι με αλλόκοτα ρούχα και έλικα στην πλάτη, ο Στίκης ο Κεραμιδοτρέχαλος. Ο Στίκης γίνεται ο καλύτερος φίλος του Μπόμπιρα.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ

ΣΤΙΚΗΣ

ΜΑΜΑ

ΚΙΚΟΣ

ΛΙΖΑ

ΚΥΡΙΑ ΜΗΔΕΓΚΑΝΗ

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

Σκηνή Τρίτη

Ο Στίκης βοηθάει τον Μπόμπιρα να καθαρίσει το δωμάτιό του με την ηλεκτρική σκούπα.

ΣΤΙΚΗΣ: Καλά, καλά. Ας μαζέψουμε τώρα αυτό το σκουπιδαριό. (Παίρνει τη σκούπα. Η σκούπα ρουφάει τα φυλλάδια του Κίκου).

ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ: Μπ... μπ. Θα μου δώσει καρπαζιές ο Κίκος.

ΣΤΙΚΗΣ: (που έχει πάρει φόρα). Τάξις και καθαριότης! (Τώρα πάει προς ένα γραφειάκι που βασιλεύει η ακαταστασία). Όλα τα ρουφάω, όλα τα μασάω!

ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ: Οι ζωγραφιές μου...

ΣΤΙΚΗΣ: Σιγά τις ζωγραφιές! Ας τις συγύριζες.

ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ: Τα γραμματόσημά μου.

ΣΤΙΚΗΣ: Σιγά τα γραμματόσημα! Ας τα μάζευες.

ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ: Η καλύτερη μου ζωγραφιά. Η Κοκκινোসκουφίτσα.

ΣΤΙΚΗΣ: Σιγά την Κοκκινোসκουφίτσα! Άντε, μην κατσουφιάζεις. Μάντεψε τι θα παίξουμε τώρα. Την Κοκκινোসκουφίτσα με τον κακό λύκο.

ΜΠΟΜΠΙΡΑΣ: (που αρχίζει να μπαίνει στο παιχνίδι). Μαζί σου δε βαριέται κανείς ποτέ, Στίκη.

ΣΤΙΚΗΣ: Ξέρεις ποιος είναι ο μεγαλύτερος, ο ειδικότερος ξεβαρετής στον κόσμο;

